

2020 / Vol:6, Issue:26 / pp.547-557

REIEW ARTICLE

Arrival Date : 09.04.2020

Published Date : 12.05.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.299>

Reference : Erdoğan, B. & Yayan, G.H. (2020). "David Hockney'in "The Splash" İsimli Eseri Özelinde Sanat Eserinin Piyasa Değeri", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(26):547-557.

DAVID HOCKNEY'IN "THE SPLASH" İSİMLİ ESERİ ÖZELİNDE SANAT ESERİNİN PİYASA DEĞERİ

The Market Value Of Artwork: Example Of "The Splash" By David Hockney

Bariş ERDOĞAN

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı. Ankara/Türkiye

Dr.Öğr. Üyesi Gonca Hülya YAYAN

Dr.Öğr.Üyesi-Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği Bölümü, Ankara/Türkiye

ÖZET

Günümüzde çoğu dünya ekonomisi büyük finansal krizlerle baş etmeye çalışmaktadır. Sanat piyasasının tamamı da bu durumdan nasibini almış olsa da ünlü sanatçıların eserleri hala çok büyük rakamlarla el değiştirmektedir. Bunun son örneklerinden birisi de İngiliz sanatçı David Hockney'in The Splash isimli eseridir. Hockney'in bu tablosu, 2006 yılında 9 milyon dolara alıcı bulmuşken, 2020 Şubat ayında düzenlenen bir müzayede de 23,1 milyon sterline satılmıştır.

Bu makalede İngiliz Sanatçı David Hockney'in The Splash isimli eseri özelinden yola çıkılarak, sanat piyasasındaki tabloların değerlendirme ve bunların sebepleri üzerinde durulmuştur. Araştırma kapsamında Hockney'in eserlerinin geçmişten günümüze değer artışı ile diğer çağdaş sanatçıların eserleri arasındaki fiyatlar da karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Ayrıca sanat piyasalarının nasıl oluştuğu, nelerden etkilendiği, günümüze kadar hangi aşamalardan geçtiği ve günümüzdeki sanat piyasalarını oluşturan dinamiklerin neler olduğu da araştırmanın konusu içerisinde ele alınmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olan literatür tarama ve eser analizi ile sanatçıların eserleri detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: David Hockney, The Splash, Sanat Piyasası.

ABSTRACT

The economies of most countries have been dealing with the major financial crisis nowadays. Although the whole art market seems to be affected by this recession, the works of famous artists are still sold at high prices. One of the recent examples of this situation is "The Splash", the artwork of British artist David Hockney. The painting was auctioned for £ 23.1 million in February of 2020 though it had sold for \$ 9 million in 2006.

This article aimed to investigate the evaluation criteria as well as the reasons behind the increase in the prices of the artworks, especially "The Splash" by David Hockney. In conjunction with this purpose, the price change in the artworks of Hockney from past to present and its comparison with the price of the other contemporary artists' works were examined within the scope of this study.

Additionally, the issues of how the art market formed, what it was influenced by, which stages it went through, and which dynamics formed the market of artwork were discussed in the scope of this research.

In this research, the qualitative methods of the literature review and work analysis were utilized together to evaluate the artworks of the artists in detail.

Keywords: David Hockney, The Splash, Art Market.

1. GİRİŞ

İngilizlerin dahi çocuk olarak adlandırdıkları, İngiliz Pop Sanat akımının son temsilcilerinden birisi olan David Hockney, ilerleyen yaşına rağmen halen üreten ve farklı işlerle de sanat dünyasına

öncülük eden bir sanatçıdır. En ünlü eserlerinden birisi The Splash isimli eseridir. Bu eser Şubat 2020’de yapılan bir müzayedede 23,1 milyon sterline satılarak sanat dünyasında büyük bir rekora imza atmıştır. Dünyada son dönemde bu sanatçının yaptığı çalışmalarının, müzayedelerde çok astronomik rakamlara satılması da her kesimden pek çok insanı şaşırtmıştır. En önemlisi ise sanat piyasasında eserleri satılan diğer sanatçıları da şaşırtmış olmasıdır.

Örneğin: Alman sanatçı Gerhard Richter’in 2014 yılında kendi eseri, 29 Milyon Avroya (yaklaşık 212.279.130,00 Türk Lirası) gibi bir fiyata satıldığı zaman çok şaşırmış ve hatta bu durumu tuhaf bularak o kadar da iyi bir resim olmadığını söylemiştir (URL-1).

Tarihte sanat ve para piyasası veya sanat ve para ilişkisinin birlikteliğine bakıldığında başlangıcından günümüze kadar çeşitli evrelerden geçerek müzayedede evleri, koleksiyonerler ve internetin de gücü ile akıl almaz boyutlara ulaştığı gözlenmektedir. Günümüz sanatçıları da ürettikleri eserlerin, sanat piyasasında belirli bir düzeyde ekonomik karşılık bulmasının birçok etkene bağlı olduğunu bilmektedirler.

Çalışmamızda bu etkenler ekseninde David Hockney’in “Splash” üçlemesinden birisi olan The Splash isimli eseri incelenmiştir. Eserin nasıl 180 milyon Türk Lirası gibi bir fiyattan alıcı bulduğu ile nedenleri de araştırmaya çalışılmıştır. Sanatçının The Splash isimli eserinden yola çıkılarak sanat piyasasının nasıl oluştuğu, hangi evrelerden geçtiği ve günümüzde eserlere nasıl değer biçildiği gibi konular araştırmanın merkezini oluşturmuştur.

Bugün sanatçıların ürettikleri sanat eserleri, gelişen ekonomilerle birlikte ortaya çıkan milyarderlerin de gözdesidir. 2016 yılı verilerinde dünya sanat piyasasında liderliği %40 ile Amerika Birleşik Devletlerinin çektiği ardından dünya ekonomi devlerinden Çin ve İngiltere’nin geldiği bilinmektedir (Kezitmen, 2019: 28).

Art Basel ve UBS’in ortak çalışması 2019 Global Sanat Piyasası Raporu’na göre 67,4 milyar dolar (yaklaşık 460.214.480.000,00 Türk Lirası) ile sanat piyasasının günümüzdeki ekonomik boyutunu açıklamıştır. Ayrıca 2019 yılında da sanat piyasasında %44 ‘lük bir pay ile Amerika Birleşik Devletleri ilk sırada ikinci sırada İngiltere (21) ve üçüncü sırada Çin (19) yer almıştır.

Rakamların bu denli büyük olması ve sanat piyasasının gün geçtikçe artan bu piyasa değeri, ülkeler arasında da büyük bir rekabetleri beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla oluşan bu büyük pastadan herkes payına düşeni almak istemektedir. Bu bağlamda sanat piyasası ya da ekonomisinin ülkeler arasında da bir yarış halini aldığı söylenmesi yanlış olmayacaktır.

Sanat, sanatçı, eser, para, piyasa değeri gibi kavramların daha açık bir şekilde anlaşılabilmesi için öncelikle sanatın para ile olan ilişkisinin irdelenmesi gerekmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Para Sanat İlişkisi

M.Ö. 700 yılında ilk defa Lidya’da ortaya çıkan hayvan bezemeli sikkelerden, Roma’da imparator ve tanrıların tasvirlerinin yer aldığı sikkelere kadar pek çok sanat eserinin bir galeri, bir müze işlevi görerek elden ele dolaşmaya başlaması ilk sikkelerle olmuştur (Artun, 2015). Sanatın; para ile olan ilk ilişkisi de böylelikle başlamıştır.

Paranın sanat eserlerine konu olması, feodal sistemin sona ermesi ve kapitalist sistemin ortaya çıkmasıyla bir anlamda, sanat eserleri içinde bir piyasanın oluşmasını sağlamıştır. Bu da yaklaşık olarak 1400-1600 yıllarına denk gelmektedir (Haiven, 2016).

Yine Artun’a (2015) göre, sanat yatırımlarının 17. yüzyılda, Hollanda’da ticaretle uğraşan zengin sınıfın, sanata olan yatkınlığı ve sanatçıların eserlerini pazarlamak için ya doğrudan ya da simsarlar aracılığıyla bir pazar oluşturmasıyla yükselişe geçtiği bilinmektedir. Hughes (2018), 18. yüzyılda

sanatseverler, eser fiyatlarıyla yakından ilgilenmişlerdir. Ancak kendi zevkleri için aldıkları eserleri bir yatırım aracı olarak görmemişlerdir. Bir sanat eserine yatırım yapma fikri ise 19. yüzyılın ortalarına kadar sanat piyasası üzerinde etkili olmamıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Wilson, yeni zenginleşen kesimleri, iş adamlarını, bankacıları; sanat koleksiyonculuğunun Rothschild'ler, Rockefeller'lar veya Mellon'lar gibi köklü ve kültürlü hanedanlara özel bir ayrıcalık olmadığına ikna etmeye çalışmıştır. Sanatın bir yatırım olabileceği fikrini yerleştirmeye çalışmış ve zamanla başarılı olmuştur (Morgan, 2019).

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında Andy Warhol 200 adet 1 dolarlık banknotları yan yana dizerek bir serigrafik çalışma yapmıştır. “Para yapmak sanattır”, “En müthiş sanat, ticarettir” demiştir. O dönemin en popüler sanatçılarından biri olan Warhol atölyesinin ismine de fabrika demiştir (Artun, 2015). Warhol, sanatı bir ticaret aracı olarak görmüş ve bu konuda başarılı olması ile de sanat ve para ilişkisini başka bir boyuta taşımıştır.

BBC’de 1966 yılında yayınlanan Money isimli bir programda Peter Wilson ilk defa: “Sanatın en iyi yatırım aracı olduğunu anladıklarını söylerken son 30 yılda sanat eserlerinin, pek çoğunun hisse senetlerinden daha kârlı olduğunu da belirtmiştir” (Morgan, 2019).

Bu açıklamalar Times Gazetesinde Sanat Tacirliğinin Endeks değerlerini tutan ve eserlerin müzayede yoluyla satılmasını sağlayan, bugünde faaliyetlerini devam ettiren Sotheby isimli bir şirketin yöneticisine aittir (Morgan, 2019).

Günümüzde ise finansallaşmanın sonucu olarak spekülative piyasanın dinamiği olan müzayedeler, sanat piyasasının da %50'sinden fazlasını ele geçirerek galerileri baskılamışlardır (Artun, 2015).

Bununla birlikte sanat ticaretinin önemli bir bölümü, bugün dünyanın farklı kentlerinde gerçekleştirilen büyük sanat etkinliklerinde karşımıza çıkmaktadır. İsviçre’de Art Basel ve Hollanda’da Maastrich Art gibi dev organizasyonlar, binlerce sanatçının eserine arabulucu olmakta ve on binlerce yatırımcıyı koleksiyoncularla buluşturmaktadır (Demirdöven ve Ödekan, 2008: 59).

2.2. David Hockney-The Splash

Makalemize konu olan İngiliz sanatçı, David Hockney: 9 Temmuz 1937’de Bradford Yorkshire’da doğmuş, 1953 ve 1957 yılları arasında Bradford School of Art’da, resim eğitimi almıştır. 1959 yılında Royal College of Art’a kabul edilen sanatçı, R.B. Kitaj, Derek Boshier, Allen Jones gibi ünlü isimlerle çalışma fırsatını da yakalamıştır (Temel, 2014:126). “Hockney 1962’de bu okuldan altın madalyayla ödüllendirilerek mezun olmuştur” (Tire, 2019: 399).

David Hockney’in doğuştan gelen bir rahatsızlığı, bir sinestezi (birleşik duyu) hastası olması onun sesleri renklerle ilişkilendirmesine olanak sağlamıştır. Bu yönü; opera, bale ve tiyatro gibi sahne ve dekor tasarımları oluşturmaya imkan sağlamıştır. Özellikle New York’ta Royal Court Tiyatrosu, Glyndebourne, La Scala ve Metropolitan Operası için yaptığı sahne tasarımları çok konuşulmuştur (URL-2).

Sanatçının küçüklüğünden bu yana farklı bakış açısı, sanatsal düşüncesinin yapısını da oluşturmuştur. David Hockney gölgelere olan ilgisini için “Ben oldum olası gölgelere dikkat ederim. Çünkü çocukluğumun geçtiği Bradford’da pek fazla gölge yoktu onun için Paris’te d’ Art modern de Julio Gonzales salonundaki kübist heykellerin gölgelerinin fotoğrafını çektim” demiştir (Hockney, Gayford’dan aktaran Eraslan, 2020: 104).

Sanatçı 1980’li yıllarda fotoğrafı kullanarak, foto-kolaj ve foto-manipülasyon ile kübist denemelerde bulunmuştur. Hockney değişik ve yeni yöntemleri kullanmaktan ve onları birleştirmekten asla vazgeçmemiştir (URL-2). Belki de bu yönüyle olaylara ve durumlara farklı bakabilen sanatçı; sanat yaşamı boyunca farklı çalışmalara imza atmış, teknolojiyi ve gündemi takip ederken de bu gündemleri de sanatına yansıtmayı başarmıştır. Sanatçının kendi adını taşıyan web sitesinde

(www.hockney.com) 1990'lı yıllardaki çalışmalarında ipad ve iphone tablet çizimlerini de kullanmaya başladığı görülmektedir. (Resim-1).

Resim-1: David Hockney, Başlıksız 1062, 2011 Ipad Çizim

Ayrıca pek çok deneysel çalışmaları da olmuştur. Bunlardan bazıları; fotoğraf çekimlerinde kullandığı lensler, kolâjları ve faks makineleridir. Crandell (1985) “David Hockney’in Fotoğraf Koleksiyonundan Hareketli Resimlere” isimli makalesinde; çektiği fotoğrafların da ağırlıklı olarak aile ve arkadaş grupları, turistik yerler Kyoto, Londra ve Büyük Kanyon yer almıştır.

David Hockney en bilinen ve kendisini üne kavuşturan eserini ise 1965 yılında yapmıştır. Bu tablo Pop Art sanat akımı etkisinde gerçekleştirdiği seriden birisi olan The Splash isimli eseridir. “A Little Splash” ve “A Bigger Splash” isimli tabloları serinin diğer iki parçasıdır (O’Connor, 2020).

Resim-2: David Hockney The Splash 1966, Tuval Üzerine Akrilik, 243x244 cm

Sanatçının The Splash isimli çalışmasının; arka planında açık bir gökyüzü ve hemen önünde California evlerinden birisi yer almaktadır. Evin bir kısmını camekanlı şekilde resmettiği görülmektedir. Evin hemen arkasında yeşil renklerde boyanmış bir dağ görüntüsü yer almakta olup, önünde ise yeşil bitkilerle resmedilmiştir. Ön planda, resmin neredeyse yarısını kaplayan bir yüzme

havuzu vardır. Resmin hemen sağından yüzme havuzunun bir parçası olduğunu hissettiğimiz bir trampolinin ve onunda önünde sanki birkaç saniye önce havuza atlamış bir kişinin oluşturduğu suyun sıçraması izleyiciye aktarılmıştır. David Hockney'in diğer havuz resimlerine nazaran bu eserinde hiç figür kullanmamıştır. Resimde figür görülme de havuzun içerisinde bir figürün olduğu hissi, esere de ismini veren sıçramadan olduğu anlaşılmaktadır. (Resim-2).

Hockney'in bu tablosunda grafiksel bir sadelik göze çarpmaktadır. Resimde düz bir şekilde boyanmış büyük yüzeyler yer almaktadır. Havuzdaki suyun sıçrama hissini verebilmek için farklı pek çok fırça ile çalıştığı da bilinmektedir. Sanatçı bu sıçrama hissini vermek için fotoğraftan faydalandığını ve bazı bölümlerini de ince ince çalıştığını söylemektedir. "Bir sıçramanın fotoğrafını çektiğinizde, bir anı donduruyorsanız ve bu başka bir şey olur. Bir sıçramanın gerçek hayatta asla bu şekilde görülemeyeceğini biliyorum çünkü bu olay çok hızlı gerçekleşiyor. Bu da beni çok eğlendirdi, bu yüzden resmi çok yavaş bir şekilde boyadım" (URL-2).

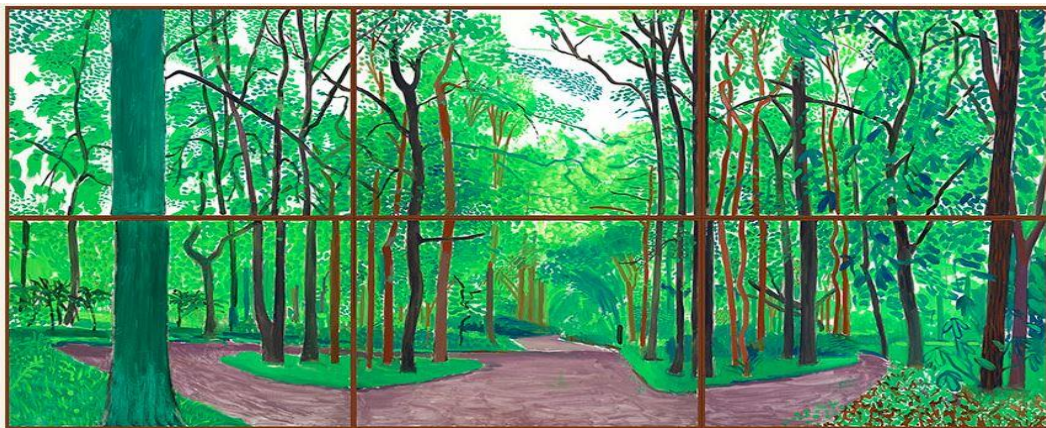
Hockney'in bu eseri 2006 yılında 9 milyon dolara satılmıştır. Aynı eser Şubat 2020'de 23,1 milyon sterline, yaklaşık 180 milyon Türk Lirasına alıcı bulmuştur (URL-3). 14 yıl içerisinde bu eserin fiyatının oldukça arttığı görülmektedir. Hockney'in diğer eserlerine baktığımızda tablolarının yıllar geçtikçe değer kazandığını ve fiyatlarının da giderek arttığını da söyleyebiliriz.

2.3. The Splash Özeline Sanat Eserinin Piyasa Değerini Etkileyen Faktörler

David Hockney'in İngiliz Pop Art akımı sanatçılarından sayılmasının yanı sıra eserinin dönemin sanat anlayışını yansıtmaması sebebiyle de The Splash tablosu zaten büyük bir ilgiye sahip olmuştur. Bu tablonun birçok kişi tarafından bilinmesi ve eserin çok astronomik bir fiyatla el değiştirmesiyle de alakalıdır. Diğer yandan David Hockney'in popüler kültür içerisinde, görsel medyada ön planda olması da onun isminin daha görünür hale gelmesine sebep olmuştur. Günümüzde de sanat piyasasında ne kadar görünür olursanız o kadar piyasa değerinizi artmaktadır.

Ünay ve Selçuk "Sanat Piyasası ve Sanatçı" isimli makalelerinde bu konuyla ilgili ifadelerinde: Sanat piyasasında yer edinmenin sadece emek vermekle değil; ünlü olmak, bazen sansasyonel işler yapmak, ama en çok da sanat hamileriyle ilişki içinde olmaktan geçtiğini söylemektedirler (Ünay ve Selçuk, 2018: 2236).

Bu tip ilişkileri hem geçmişte hem de günümüzde de pek çok sanatçının kurduğu bilinmektedir. Bunlara örnek olarak Artun (2015) "Sanat Piyasası ve Sanatın Özerkliği" isimli makalesinde; Andy Warhol'un, İran Şahı Rıza Pehlevi ve Şahbanu Farah Diba'yla olan dostluğundan her zaman onur duyduğunu söylerken bugün de, küresel sanat piyasasının kültürleri olan Damien Hirst, Jeff Koons, Murakami, Abramoviç gibi sanatçıları, şeyhlerle, oligarklarla, spekülörlerle çok samimi oldukları bilinmektedir.

Resim-3: David Hockney, Woldgate Woods III, 20 21 Mayıs, 6 Tuval Üzerine Yağlı Boya 72x144 cm

David Hockney'in yüksek fiyatlara satılan eserlerinden biri de Woldgate Woods isimli tablosudur. Bu çalışma altı ayrı tablonun birleşimiyle oluşturulmuştur (Resim-3). Bu eserde aynı sebeplerden

ötürü 2006 yılında New York'taki açık artırmada 11,7 milyon dolara alıcı bularak döneminde rekor fiyata satılmıştır (URL-4). Aynı eser 2016 yılında 13.2 milyon dolara satılarak sanatçının yeni kişisel satış rekoru olarak kayıtlara geçmiştir (Magger, 2018).

Resim-4: David Hockney, Beverly Hills Housewife 1966, 2 Tuval Üzerine Akrilik, 72x144 cm

Dijitalleşme ile birlikte günümüz sanatçıların kurumsal olarak sosyal medya ve basında görünürlüğü de, artmaktadır. Bu doğrultuda sanat piyasasında pazarlama ve tanıtımlarda önemli olmuştur (Beteş, 2016: 10). Bu bağlamda David Hockney'in kültür sanat piyasasında görünürlüğü ile görsel medyada sanatçının çok izlenen dizi ve filmlerde eserlerinin görünmesi; onun marka değerini, dolayısıyla da eserlerinin daha çok değerlendirilmesini de sağlamıştır.

Sanatçının Beverly Hills Housewife isimli eseri de 2009 yılında 7,9 milyon dolara alıcı bulmuştur (Resim-4). 14 Ekim 2010 tarihinde yayın hayatına başlayan Amerikan televizyon dizisi Beverly Hills Real Housewives ile David Hockney'in 1966 yılında yaptığı tablonun (Beverly Hills Housewife) ismi ile neredeyse aynı olması da aslında bir tesadüf değildir.

Resim-5: Bojack Horseman isimli diziden bir kesit.

Bojack Horseman isimli Amerikan yapımı bir dizide Bojack Horseman'ın odasında Hockney'in Portrait of an Artist (Pool with Two Figures) tablonun uyarlanmış bir hali görülmektedir (Resim-5). Adı geçen dizi 2014-2020 yılları arasında gösterimi devam eden popüler bir dizi olarak yayın hayatına devam etmektedir (Magger, 2018).

Hockney ve eserlerinin popüler kültürle bir diğer bağlantısı ise A Bigger Splash adlı eseri olmuştur. Bu eseri “Splash” üçlemesinin bir parçasıdır. Magger (2018) bu konuda: “Io sono l'amore / I Am Love, Call Me by Your Name ve Suspiria gibi filmleriyle hayranlarına her zaman görsel bir seyir yaşatan İtalyan yönetmen Luca Guadagnino'nun 2015 yapımı filmi (Resim-6), adını Hockney'nin tablosundan almıştır demektedir.

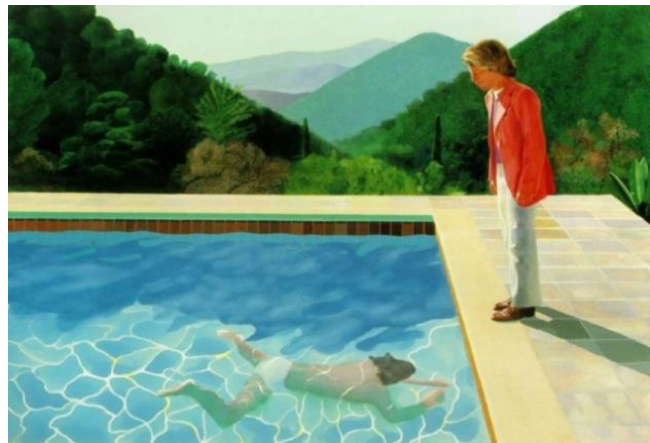

Resim-6: A Bigger Splash, Luca Guadagnino 2015.

Yaşayan sanatçılar içerisinde eseri en yüksek fiyata satılanlardan birisi olan Jeff Koons'un Balloon Dog (Orange) isimli çalışması 2013 yılında 58,4 milyon dolara satılmıştır. (Resim-7). Bu ünvanı 2018 yılında 90,3 milyon dolara satılan “Pool with Two Figures” tablosuyla David Hockney egale etmiştir (Resim-8) (Magger, 2018).

Resim-7: Jeff Koons Balloon Dog (Orange), 2013

Resim-8: David Hockney; Portrait of an Artist (Pool with Two Figures)

Magger (2018) “David Hockney Sanat Dünyasının Yeni Rokertmeni” başlıklı yazısında sanatçının kişisel rekorunun 2016 yılında satışı gerçekleşen Woldgate Woods adlı eseri için ödenen 13.2 milyon

dolardan, 2018’de Pool with Two Figures adlı tablosuna ödenen 90.3 milyon dolar ile değerinin yedi katına çıktığını söylemiştir.

Son olarak Hockney’in The Bigger Splash isimli eserinden ilham alan moda dünyası, Justin Thornton ve Thea Bregazzi Preen moda tasarımında sanatçının tablosundan yola çıkarak bir kreasyon oluşturmuşlardır.

2014 tatil köyü koleksiyonları için, David Hockney’in “A Bigger Splash” isimli eseri kullanılarak sanatçının resmindeki güneşli renkleri ile sıcak iklimini yakalayan bir mayo ve kıyafet serisi oluşturulmuştur (URL-5). Dolayısıyla sanat sektörüne bakıldığında bu piyasasının ilgi odağında sanatçı tablolarının çoğunlukla bu piyasada ismi bilinen, ünlenmiş ressamlardan oluştuğu görülmektedir (Ketizmen, 2019: 27). Bu bağlamda popüler kültür içerisinde adından sıkça bahsedilen en popüler sanatçı da David Hockney olmuştur.

2.4. Sanat Piyasası ile Sanatçılar Üzerinde Etkisi Olan Diğer Faktörler (Galeriler, Müzayede Evleri, Koleksiyonerler ve Devletler)

“Sanat piyasası, sanat yapıtlarının alıcılarıyla buluştuğu bir pazar olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle sanat piyasası; çok büyük paralarla şekillenen, alıcılarının ve satıcılarının uzman olduğu, profesyonel çağdaş sanat örneklerini, sanat tacirlerini, sponsorları, koleksiyonerleri ve müzayede evleriyle büyük bir pazardır” (Ünay ve Selçuk, 2017: 2235).

Bu açıdan bakıldığında galerilerin ve müzayede evlerinin rolleri oldukça büyüktür. “Modern sanat piyasasının hücrelerini oluşturan galeriler, 19. yüzyılın sonlarına doğru Paris’te ortaya çıkmıştır. Galeriler, sanatçıların hem ekonomik bağımlılıklarından, hem de estetik koşullanmalarından kurtulup özerkleşmesindeki en etkin oluşumlardır” (Artun, 2015).

Müzayede evlerinin galeriler ile birlikte tarihsel süreçte yükselmesi aynı işi farklı şekilde yapan bu kurumların da birlikteliğini gerekli kılmıştır. Bunun sonucu olarak da müzayedelerde eser satışlarında alıcı, satıcı hatta aracı olarak diğer galerileri görmek mümkün olmuştur (Demirdöven ve Ödekan, 2008: 65).

Her sanatçı için eserlerinin piyasa ile buluşmasını kolaylaştıran unsurlardan biri olan bu galeriler, sanatçıları özel müşteri, yatırımcı ve koleksiyonerlerle buluşturan müzayedeler gibi; sanat piyasasının vazgeçilmez unsurları arasına girmişlerdir.

Bu durumla ilgili olarak Baudrillard’ın daha 1972 yılında öngördüğü, “sanatın en ideal müzayede nesnesi” haline geleceği ve spekülasyonlarında gözdesi olacağıyla ilgili sözleri bu gerçeğinde bir kanıtı olmuştur (Artun 2015).

Sanatçının gelecekteki konumu ve performansında galerilerin payını Meyer ve Even’in de (1998) yaptıkları çalışmalarda sayısal verilerle kanıtlamışlardır. O günkü şartlarda hazırladıkları bu çalışmada galeri sahiplerine sanatçının gelecekteki performansını etkileyen faktörleri sormuşlardır ve galerilerin etkisinin %78 oranında bir paya sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Beteş, 2017: 10).

Daha sonraki yıllarda Adam (2014) da müzayede evleri ve galerilerin günümüzün de değişen rolleriyle birlikte daha da alevlenerek sanat piyasasında her geçen gün büyümeye devam edeceğini de yinelemiştir.

Bunun sonucu olarak bugün müzayede evlerinin birer küresel şirket gibi örgütlenerek piyasa üzerindeki egemenliklerinin %50’lerin üzerine çıkardıkları da görülmektedir (Adam, 2014). Dolayısıyla büyüyen sanat piyasası içerisinde galeri ve müzayede evleri sanatçılar açısından önem arz etmektedir.

Galerilerin etkisinin böylesine yüksek bir oranda olması elbette sanatçıların başarılı olabilmesi ve gelecekte daha iyi bir konumda olabilmesi için bir imkân olarak da görülmelidir. Çünkü sanatçıları

koleksiyonerlerle ve piyasa alıcıları ile bir araya getiren bir nevi sanatçının sunumunu yapan bu mekânlardır.

Wealth-X araştırma şirketinin verilerine göre, 2018 itibariyle dünyada 2.754 milyarder bulunmaktadır (URL-6).

Charles Saatchi, Saatchi&Saatchi reklam ajansının sahibi ve sanat koleksiyoneridir. Sanat piyasasında kendisinin ünlü ettiği sanatçılardan birisi olan Chia ile ters düşüklerinde Chia'nın yedi eserini, koleksiyonlarında temizliğe gittiklerini açıklayarak çok ucuz bir fiyata satmışlardır. Sanatçı Chia'nın eserlerinin değeri düşmüş ve galeriler onunla çalışmaktan vazgeçmişlerdir (Ünay ve Selçuk, 2017).

Günümüz yeni koleksiyonerleri, tüm bu fuarları, müzeyde ve bienalleri her daim canlı tutabilmek içinde, hayatta olan sanatçılara her daim ihtiyaç duymaktadırlar (Adam, 2014). Çünkü yaşayan ve üreten sanatçıların eserleri piyasa için en temel yaşam desteği konumundadır.

Bu durumla ilgili olarak Türkiye'ye bakacak olursak 2009'da İstanbul'da yapılan bir müzayedede Burhan Doğançay'ın bir eseri rekor kırarak 2,2 milyon dolara satılmıştır. Bu örneği de Türk sanatının Batılaşma çabalarının son noktası olarak değerlendirebiliriz (Artun, 2015).

Yine Antik A.Ş.'nin müzayedelerinden birinde; Osman Hamdi Bey'in "Kaplumbağa Terbiyecisi" adlı eseri 5.000.000 Türk Lirasına, Erol Akyavaş'ın "Kuşatma" çalışmasının 2.650.000 Türk Lirasına, Şevket Dağ'ın "Ayasofya" tablosunun 2.150.000 Türk Lirasına satılması da örnek olarak gösterilebilir (Sağbaş, 2013: 58).

Bu örnekler de müzayedelerin sanat piyasasında ne kadar etkin rol oynadığına dair birer kanıt niteliğindedir. Görüldüğü gibi hem Türkiye'de hem de dünya sanat piyasalarında aslında herkes bir şekilde bu sektörden payına düşeni almak istemektedir. Bunların içerisinde de ağırlıklı olarak müzayedede evleri, galeri sahipleri, iş adamları, koleksiyonerler, sanatçılar ve hatta devletlerin de yer aldığı bir gerçektir.

Bugün galerilerin, müzayedede evlerinin ve koleksiyonerlerin etkilerine ek olarak, devletler de her alanda olduğu gibi sanat alanlarında da kendilerini göstermek için oluşan piyasadan paylarını almak istemektedirler.

Art Basel'e göre 2019 yılında dünyadaki sanat piyasası değeri toplam 67.4 milyar dolar olarak açıklanmıştır. Artun (2015), bu miktarlardaki paraların bazı devletlerin bütçelerinden de büyük olduğunu söylemektedir.

Bu bağlamda II. Dünya savaşında Sovyet Rusya lideri Stalinin, Vlademir Tatlin ve onun sanatsal çalışmalarını kullanması gibi ülkeler kendi ideolojileri için sanatı ve sanatçıları desteklemişlerdir.

Bu duruma bir örnek olarak soyut dışavurumculuk akımının Amerika'da CIA tarafından desteklendiği üzerine birçok makale ve yazıların yanında Alastair Sooke BCC Culture'deki (2016) köşe yazısında; soğuk savaş döneminde Rusya'nın Sovyet Gerçekçiliği akımına karşı Amerika'nın sanatçının iç dünyasını özgürce ifade ettiği Soyut Dışavurumculuk akımını desteklediğini dile getirmektedir. Bunu da CIA aracılığıyla Londra'daki Tate Galeri ve New York bulunan MoMA gibi önemli sanat merkezlerini kullanarak yaptığını ifade etmektedir.

3. SONUÇ

Günümüzde sanatçının piyasa değerinin oluşmasında galerilerin, müzayedede evlerinin ve koleksiyonerlerin etkileri açıkça görülmektedir. Bu sektörler seçtikleri bir sanatçının eserlerinin fiyatlarını, istedikleri gibi yükseltip istedikleri gibi düşürebilmektedirler. Piyasanın bu gerçek aktörleri, sanatçıları bile şaşırtan fiyatlara tabloları pazarlayabilmektedirler.

Devletlerde bu denli büyük fiyatlara satılan ve internet aracılığıyla büyük kitlelere ulaşan sanat eserlerini ve sanatçıları da kullanırken bu sanatçıları popülaritelerini de arttırmaktadırlar.

Makalemize konu olan David Hockney isminin markalaşması ile eserlerinin de fiyatlarının artmasında da sanatçının 2020 Şubat ayında satılan The Splash isimli eserinin 23,1 milyon Sterline alıcı bulabilmesiyle de yakından alakalıdır. Çünkü günümüzde bir sanatçının özellikle popüler kültür içerisinde adının sıkça duyulması, önemli dizi ve filmlerde eserlerinin gösterilmesi onu ve eserlerini daha tanınır hale getirmiştir. Dolayısıyla önemli modacıların, bilinen galeri ve sanat merkezleri ile işbirliği içerisinde bulunan sanatçıların çalışmalarından yola çıkılarak oluşturulan tasarımlar, hem galerilerin hem de sanatçıları değerlerini yükseltmektedir.

Bunun sonucu olarak ta bütün bu sektörlerle birlikte her toplum, hem kendi kültürlerini yaşatmış hem de sanatçıları da kazanmış olmaktadır.

KAYNAKÇA

Adam, G. (2014). “Çağdaş Sanat Piyasasındaki Patlama Daha Ne Kadar Sürebilir?” (Çev: Ayşe Boren). Skop bülten <https://www.e-skop.com/skopbulten/cagdas-sanat-piyasasindaki-patlama-daha-ne-kadar-surebilir/2013> Erişim Tarihi: 30.03.2020 14.52

Alastair, S. (2016). “CIA’in Soğuk Savaş Aracı: Modern Resim”, BBC Culture. <https://www.bbc.com/turkce/vert-cul-37565069> 03.04.2020 00.21

Artun, A. (2015). “Sanat Piyasası ve Sanatın Özerkliği”, Skop Dergi. Sayı 8.

Artun, A. (2015). “Para Sanat Para Simbiyozu”, Skop Bülten. <https://www.e-skop.com/skopbulten/sanat-para-simbiyozu/2432>

Beteş, F. (2016). “Günümüz Sanat Piyasası İçerisinde Pazarlama ve Tanıtım Faaliyetlerinin Önemi”, Medeniyet Sanat, İMÜ Sanat, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dergisi Cilt:2, Sayı:1 9-26.

Crandell, M.G. (1985). “Moving Pictures:The Photo Collage of David Hockney”, Landscape Architecture Magazine, Vol. 75, No. 6, pp. 64-69.

Demirdöven, B. J. & Ödekan, A.(2008). “Müzedelerin Sanat Piyasalarındaki Rolü ve Türkiye’ye Yansımaları”, itüdergisi/b sosyal bilimler Cilt:5, Sayı:1, 55-66 Aralık.

Eraslan Uludağ, R. (2020) “Sanat Tarihinde Gölgenin Yanıltıcı Özelliği ve Platon’un Mağara Alegorisi”, Ulak Bilge Sosyal Bilimler Dergisi, Ocak, 99-108.

Haiven, M. (2016). “Para Sanatı”, (Çev: Elçin Gen). Skopbülten. <https://www.e-skop.com/skopbulten/para-sanati/3095> Erişim Tarihi: 29.03.2020 20.17

Ketizmen, A. (2019). “Tablo Eser Sektörünün Finansal Boyutu, Sahtecilikler, Türkiye’de Eser İnceleme ve Yenilikler”, Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi (BAFAD), Cilt 6, Sayı 1.

Magger, A. (2018). “David Hockney Sanat Dünyasının Yeni Rekortmeni” <https://www.themaggar.com/david-hockney-kimdir/>

Morgan, T. (2019). “Yatırım Olarak Sanat: Times-Sotheby Endeksi’nin Hikayesi”, (Çev: Derya Yılmaz). Skop Dergisi. Erişim Tarihi 29/03/2020 00.29 <https://www.e-skop.com/skopbulten/yatirim-olarak-sanat-times-sotheby-endeksinin-hik%C3%A2yesi/4384>

O’Connor, R. (2020). “David Hockney's The Splash fetches £23.1m at auction” <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/david-hockney-splash-auction-sale-sotheby-art-a9330751.html> Erişim Tarihi 29/03/2020

Hughes, R. (2018). “Geçmişten Günümüze Sanat ve Para”, (Çev. Elçin Gen). Skop Dergisi. <https://www.e-skop.com/skopbulten/gecmisten-gunumuze-sanat-ve-para/3634> Erişim tarihi 28.03.2020

Sağbaş, Ş. (2013). “2000 Sonrası İstanbul’da Sanat Piyasasını Yönlendiren Etmemler”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Temel, B. (2014). “David Hockney’in Sanatında Ana Başlıklar”, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Aralık, Cilt 16 Sayı 2. 125-136.

Tire, S. (2019). “David Hockney: From Canvas to Ipad”, Route Educational and Social Science Journal Volume(6), 9 October 398-411. file:///C:/Users/Batuhan/Desktop/2401.pdf

Ünay, S.& Seniha Selçuk, E. (2017). “Sanat Piyasası ve Sanatçı”. İdil Dergisi, Cilt 6, Sayı 36.

İnternet Kaynakça

URL-1: <https://www.e-skop.com/skopbulten/sanatsinin-piyasaya-isyani/2348> Erişim Tarihi: 10.03.2020 23.22

URL-2: <https://www.ekoyapidergisi.org/1489-ingilterenin-harika-cocugu-david-hockney.html> Erişim Tarihi: 06.04.2020 02.17

URL-3: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/news/david-hockney-splash-auction-sale-sotheby-art-a9330751.html> Erişim Tarihi: 06.04.2020 21.15

URL-4: <https://www.sothebys.com/fr/auctions/ecatalogue/lot.43.html/2016/contemporary-art-evening-auction-n09572> Erişim Tarihi: 06.04.2020 16.11

URL-5: <https://www.khanacademy.org/partner-content/tate/inspiration/fashion-meets-art/v/preen-inspired-by-david-hockney> Erişim Tarihi: 06.04.2020 16.38

URL-6: <https://www.hurriyet.com.tr/galeri-dunyada-en-cok-dolar-milyarderine-sahip-20-sehir-40982465> Erişim Tarihi: 06.04.2020 17.11

Şekil Kaynakça

Resim-1: <http://www.hockney.com/index.php/works/digital/ipad> Erişim tarihi: 22.03.2020 22.56

Resim-2: <https://hypebeast.com/2020/1/david-hockney-the-splash-sothebys-london-auction-info> Erişim tarihi: 25.03.2020 22.49

Resim-3: <http://www.hockney.com/home> Erişim tarihi: 22.03.2020 23.00

Resim-4: https://arthive.com/artists/4449~David_Hockney/works/208235~Housewife_of_Beverly_hills#show Erişim Tarihi: 22.03.2020 22.32

Resim-5: <https://www.themaggar.com/david-hockney-kimdir/> Erişim Tarihi: 08.03.2020 16.48

Resim-6: <https://t24.com.tr/yazarlar/atilla-dorsay/a-bigger-splash-bir-akdeniz-adasinda-sehvet-ve-trajedi,14713> Erişim Tarihi: 22.03.2020 17.59

Resim-7: <https://www.themaggar.com/david-hockney-kimdir/> Erişim Tarihi: 06.04.2020 17.37

Resim-8: <https://www.pinterest.cl/pin/46584177382956538/> Erişim Tarihi: 06.04.2020 17.37